Satul Morlaca din județul Cluj – un etnonim maurovlah din Alpii dinarici

Distribuie articolul

(/#facebook) (/#telegram) (/#whatsapp) (/#x) (https://www.addtoany.com/share#url=http%3A%2F%2Fwww.napocanews.r din-alpii-dinarici.html&title=Satul%20Morlaca%20din%20jude%C8%9Bul%20Cluj%20%

Satul Morlaca aparţine de comuna Poieni din judeţul Cluj şi face parte dintr-o zonă cu un bogat patrimoniu cultural şi istoric. Această comunitate rurală se remarcă prin frumuseţea naturii înconjurătoare şi a tradiţiilor care au fost păstrate de-a lungul timpului de un specific neaoş românesc încă din cele mai îndepărtate timpuri. Morlaca se află în regiunea montană a Apusenilor pe drumul spre Oradea şi este caracterizată prin peisaje pitoreşti, păduri de conifere şi pajişti verzi. Satul este situat la o altitudine de aproximativ 700 de metri, ceea ce îi conferă un climat temperat, ideal pentru agricultură încă din cele mai vechi timpuri aşa cum o dovedesc descoperirile arheologice încă din vremea epocii fierului şi din vremea geto-dacă. Demografia satului este formată, în principal, din familii de agricultori, iar numărul locuitorilor a fost constant de-a lungul anilor, reflectând stabilitatea comunităţii. Morlaca reprezintă azi o destinaţie interesantă atât pentru cei care doresc să exploreze frumuseţea naturii, cât şi pentru cei care sunt interesaţi de cultura şi tradiţiile româneşti. Aici, descoperi interesante tradiţii ancestrale, care ţin de agricultură şi păstorit, îndeletniciri milenare ale autohtonilor. Oamenii din Morlaca sunt mândri de moştenirea lor, păstrându-şi, în acelaşi timp, identitatea unică şi originară a localităţii diferită de localităţile din jur prin obiceiuri şi limbă. Istoria satului Morlaca se leagă de dezvoltarea regiunii Transilvaniei în cadrul fostului regat maghiar care nu a reuşit să maghiarizeze această geografie etnico-lingvistică pur românească, care a a avut legături cu Ţara Românească şi cu românii din Balcanii de vest. Şi astăzi găsim la Morlaca multe case care păstrează arhitectura tradiţională, cu detalii din lemn şi acoperişuri de şindrilă, care demonstrează meşteşugul local şi influenţa pastorală şi din sudul Carpaţilor. Morlaca reprezintă o tipologie etnografică originară, care se integrează spaţiului geografic. Din timpuri străvechi economia satului Morlaca s-a bazat în principal pe agricultură şi creşterea animalelor, la fel ca şi păstorii balcanici sau de pe crestele Carpaţilor Păduroşi. În primele documente medievale, localitatea Morlaca este amintită ca Marothlak – 1493, Possesiones Marothonlak – 1519, Marothlaka – 1666 sau Marothacz – 1762, în general toponimia şi denumirile legate de agricultură şi păstorit sunt româneşti identice cu cele din întreg areal al transhumanţei româneşti, provenite din Epir până în Silezia sau Moravia. De asemenea, satul Morlaca se distinge prin meşteşuguri precum ţesutul, olăritul şi dulgheria, care sunt practicate de localnici şi susţin nu doar economia, ci şi tradiţiile comunei de secole. Documentele care atestă existenţa satului Morlaca datează din secolul al XIV-lea, când Transilvania era un teritoriu marcat de migrarea şi aşezarea diverselor grupuri etnice, românii majoritari, dar şi maghiari sau saşi. Se crede că numele „Morlaca" ar proveni din cuvântul „mor", care înseamnă „mlăştină", reflectând caracteristicile geologice ale zonei. Aceasta este o teorie impusă mai mult de istoriografia maghiară. Trebuie să specificăm că şi cuvintele maghiare din zonă sunt la origine tot cuvinte româneşti.

Există o teorie, din perioada interbelic şi comunistă, că toponimul Morlaca (Marothlaka) ar aminti de Menumorut/Menumorout şi de strămoşul său Moruth, Maroth sau Morut. Astfel, denumirea localităţii ar proveni din alipirea cuvintelor „Maroth" (Maroth) şi „Lak" („casa" in limba maghiara), care s-ar traduce drept „locuinţa lui Memmorat", de unde şi toponimul de Marothlak, iar mai apoi Marothlaka. De menţionat faptul că localitatea Morlaca aparţinea ducatului lui Menumorut. (Simon András, Gáll Enikő, Tonk Sándor, Lászlo Tamás, Maxim Aurelian, Jancsik Péter, Coroiu Teodora (2003). Atlasul localităţilor judeţului Cluj. Cluj-Napoca: Editura Suncart). În Evul Mediu, comunităţile rurale din Transilvania

aveau un sistem de autocontrol, iar satul Morlaca a avut o organizare funcțională proprie, cu lideri locali care se ocupau de afacerile comunității, celebra obște a satului sau sfatul bătrânilor. Mai există o teorie istoriografică dezvoltată de regretatul istroic Nicolae Şteiu din Huedin, recent trecul la cele veşnice, care a susținut originea maurovlahă, pastorală, a unei părți a locuitorilor din Morlaca de unde a provenit și toponimul. Termenul „morlaci" sau „caravlahi" este o contracție de la denumirile din Evul Mediu de „mauro-vlahi" sau „vlahii negri", adjectivul negru neavând nicio semnificație etnică, ci doar una de codificare geografică turcă medievală, unde „negru" semnifica nordul. Contextele istorice au generat de multe ori migrații ale unor vlahi din zona illirică, astfel pe teritoriul Transilvaniei și au apărut așezări și cartiere cu populații de religie ortodoxă, cu denumiri neuzuale în epocă: "bulgarii" sau "grecii" erau tot români. Subliniez că maurovlahii, un grup etnic românesc provenind din regiunile montane ale Balcanilor, au avut o influență semnificativă în formarea comunității din satul Morlaca. Acești români au migrat de-a lungul timpului prin transhumanță din Alpii dinarici, începând cu secolul XII ajungând și în locurile locuite de frații lor români din Munții Apuseni, aducându-și astfel tradițiile și obiceiurile specifice, care s-au îmbinat cu cultura locală. Maurovlahii sunt un grup etnic românesc care trăiește și azi, în principal, în regiunile montane ale Balcanilor, cum ar fi Voivodina, Serbia, și alte zone din Bulgaria și Macedonia. Se consideră că aceștia sunt descendenți ai romanilor, dar și ai populației autohtone geto-traco-dace. Maurovlahii au păstrat un dialect specific, numit „maurovlahă", care conține elemente din limba română, dar și influențe slave, reflectând diversitatea culturală din zona în care au trăit. De-a lungul secolelor, au fost influențați de diferite regate și imperii, dar au reușit să-și păstreze tradițiile, obiceiurile și identitatea culturală distinctă. Bătrânii satului își amintesc de specificitatea graiului local din Morlaca față de localitățile din jur. Satul Morlaca, atestat documentar încă din secolul al XIV-lea, prezintă o moștenire culturală bogată, unde tradițiile maurovahilor, precum obiceiurile legate de agricultură, muzica și dansurile populare. Se poate observa influențele maurovahilor nu doar în tradițiile locale, ci și în dialectul vorbit de comunitate, care reflectă istoria și rădăcinile acestui sat. Nicolae Şteiu în cartea sa "Morlaca: Satul de la poala Măgurii", (Casa de Edituro Dokia, Cluj-Napoca, 2009, p. 18) nu insistă pe originea maurovlahilor a locuitorilor "morlaci" din Morlaca, dar toponimia și etnonimul localității sunt o simbioză care justifică științific această ipoteză curajoasă.

Acad, Ioan Aurel Pop a abordat în lucrările sale nu doar aspecte generale ale istoriei românilor, ci și specificități legate de localități și comunități din Transilvania, inclusiv satul Morlaca din județul Cluj. Deși nu există lucrări dedicate exclusiv acestui sat, Pop a evidențiat importanța studierii comunităților rurale în înțelegerea evoluției culturale și sociale din Transilvania. Morlaca, cu rădăcini istorice ce se întind pe parcursul secolelor, este văzută de Ioan Aurel Pop ca un exemplu reprezentativ al modului în care s-au păstrat tradițiile și identitatea comunităților românești în fața diverselor influențe externe. El subliniază că, de-a lungul timpului, satul a fost un loc de întâlnire a unor grupuri etnice diverse, ceea ce i-a conferit o identitate culturală concretă, dar și o dinamică socială specifică. Pop amintește fără să sublinieze de legătura locuitorilor din Morlaca cu românii maurovlahi, punctând impactul migrațiilor din Balcani asupra formării identității locale. Aceasta a contribuit la conservarea unor tradiții unice, specifice, care sunt astăzi parte integrantă a moștenirii culturale a satului. (vezi Ioan Aurel Pop, Romanii si maghiarii din Transilvania sec IX-XIV, p. 104). Localitatea a fost menționată documentar pentru prima oară în anul 1399, atunci când Regele Sigismund de Luxemburg a donat veniturile cetății Bologa – împreună cu cele din satele înconjurătoare – lui Mircea cel Bătrân, devenit vasal al suveranului Ungariei. E interesant cum satul și cetatea Bologa a intrat în domeniul de control al domnitorului Țării Românești. Poate în acea perioadă să fi asistat Morlaca la o infuzie de păstori maurovlahi fugiți din Bosnia în urma înaintării trupelor imperiului otoman de religie islamică. Morlaca a avut o în secolul XV legături puternice cu Țara Românească prin cetatea Bologa, care aparținea de domnitorii de la sud de Carpați. Un veac mai târziu, în anul 1493, pe teritoriu localității este amintit nobilul Nicolae Vaida de Morlaca. În zonă exista și un Voievod de Calata, fapt ce subliniază tiparul arhetipului românesc local de "țară". În jurul anului 1600, aici este menționată o mănăstire, iar în anul 1666 documentele istorice amintesc despre voievodul Pui Petru de la Morlaca, situație ce justifică tradițiile de autonomie și independent locală, influențat fiind și de spiritual liber al maurovlahilor din Bosnia, care s-a pliat pe stilul etnic al localnicilor daco-romani. Totodată trebuie să subliniem că acest spațiu etnografic specific, din punct de vedere religios, adică creștin-ortodox, a aparținut de mitropolia Țării Românești până târziu în secolul XVII.

Ionuț Țene

30-04-2025

Editorial (http://www.napocanews.ro/category/editorial) alpii dinarici (http://www.napocanews.ro/tag/alpii-dinarici), apuseni (http://www.napocanews.ro/tag/apuseni), cluj (http://www.napocanews.ro/tag/cluj), maurovlahi (http://www.napocanews.ro/tag/maurovlahi), morlaca (http://www.napocanews.ro/tag/morlaca), napcoanews (http://www.napocanews.ro/tag/napcoanews), romani (http://www.napocanews.ro/tag/romani), tene (http://www.napocanews.ro/tag/tene)

FINAL DE CAMPANIE: EPISODUL 3. DESPRE PROSTITUȚIA POLITICĂ ȘI POLITICA PROSTITUȚIEI ÎN ROMÂNIA (http://www.napocanews.ro/2025/04/final-de-campanie-episodul-3-despre-prostitutia-politica-si-politica-prostitutiei-in-romania.html)

Submit Comment

Caută în site

Search

Categorii

- Administratie (http://www.napocanews.ro/category/social)
- Cultura (http://www.napocanews.ro/category/cultura-2)
- Economie (http://www.napocanews.ro/category/economie)
- Editorial (http://www.napocanews.ro/category/editorial)
- Evenimente (http://www.napocanews.ro/category/evenimente-2)
- Externe (http://www.napocanews.ro/category/externe)
- General (http://www.napocanews.ro/category/eveniment)
- Lifestyle (http://www.napocanews.ro/category/lifestyle)
- Monden (http://www.napocanews.ro/category/monden)
- Politica (http://www.napocanews.ro/category/politica)
- Spiritualitate (http://www.napocanews.ro/category/spiritualitate)
- Sport (http://www.napocanews.ro/category/a-sport)
- Stirea zilei (http://www.napocanews.ro/category/stirea-zilei)

Ultimele Stiri

- Satul Morlaca din județul Cluj – un etnonim maurovlah din Alpii dinarici (http://www.napocanews.ro/2025/04/satul-morlaca-din-judetul-cluj-un-etnonim-maurovlah-din-alpii-dinarici.html)
- FINAL DE CAMPANIE: EPISODUL 3. DESPRE PROSTITUȚIA POLITICĂ ŞI POLITICA PROSTITUȚIEI ÎN ROMÂNIA (http://www.napocanews.ro/2025/04/final-de-campanie-episodul-3-despre-prostitutia-politica-si-politica-prostitutiei-in-romania.html)
- Preotul ortodox patriot caterisit de BOR (http://www.napocanews.ro/2025/04/preotul-ortodox-patriot-caterisit-de-bor.html)
- Vladimir Putin a semnat marți un decret prin care aeroportul din Volgograd este redenumit Stalingrad (http://www.napocanews.ro/2025/04/vladimir-putin-a-semnat-marti-un-decret-prin-care-aeroportul-din-volgograd-este-redenumit-stalingrad.html)
- Galeria „U", după ce CFR a restricționat vânzarea biletelor pentru derby-ul Clujului: „A decis să amputeze meciul orașului" (http://www.napocanews.ro/2025/04/galeria-u-dupa-ce-cfr-a-restrictionat-vanzarea-biletelor-pentru-derby-ul-clujului-a-decis-sa-amputeze-meciul-orasului.html)

Parteneri - R3Media.ro

Surse: Guvernul Ciolacu creşte TVA-ul la 21% şi măreşte taxele asupra persoanelor fizice: vor creşte preţurile şi impozitele pe orice fel de proprietate (https://r3media.ro/surse-guvernul-ciolacu-creste-tva-ul-la-21-si-mareste-taxele-asupra-persoanelor-fizice-vor-creste-preturile-impozitele-pe-orice-fel-de-proprietate/)

Începând cel mai probabil din vara lui 2025, România se confruntă cu o serie de majorări fiscale semnificative, care vor…

Read more » (https://r3media.ro/surse-guvernul-ciolacu-creste-tva-ul-la-21-si-mareste-taxele-asupra-persoanelor-fizice-vor-creste-preturile-impozitele-pe-orice-fel-de-proprietate/)

Source: Arhive PARTENER | R3media | Published: 24-04-2025 - 22:58

Alina Mungiu – Pippidi îndeamnă la totalitarism: Vrea ca cetățenii să nu mai aibă drept de vot, pentru că vor alege suveraniști. Mungiu acuză românii din țară și din diaspora că-și bat nevestele și copiii (https://r3media.ro/alina-mungiu-pippidi-indeamna-la-totalitarism-vrea-ca-cetatenii-sa-nu-mai-aiba-drept-de-vot-pentru-ca-vor-alege-suveranisti-mungiu-acuza-romanii-din-tara-si-din-diaspora-ca-si-bat-nevestele-si-co/)

Alina Mungiu – Pippidi, auto-intitulată apărătoare a democrației în ultimii ani, propune eliminarea dreptului universal la vot, pe motiv că…

Read more » (https://r3media.ro/alina-mungiu-pippidi-indeamna-la-totalitarism-vrea-ca-cetatenii-sa-nu-mai-aiba-drept-de-vot-pentru-ca-vor-alege-suveranisti-mungiu-acuza-romanii-din-tara-si-din-diaspora-ca-si-bat-nevestele-si-co/)

Source: Arhive PARTENER | R3media | Published: 22-04-2025 - 21:23